

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – ФУНДАМЕНТ ДОВІРИ ТА ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Автори:

Харчишина Ольга Миколаївна, директор ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»
+380679977784 email: harchishina_olga@ukr.net

Кокоша Вікторія Миколаївна, голова циклової комісії фінансово-економічних дисциплін ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»
+380674904492 email: kokosha_vm@tec.ukr.education

Сургай Юлія Олександрівна, завідувач бібліотеки ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету».
+380503048284 email: surgay_yo@tec.ukr.education

Анотація

Матеріал висвітлює досвід роботи циклової комісії фінансово-економічних дисциплін ВСП ТЕФК БНАУ у формуванні сталої культури академічної доброчесності, яка визначена ключовим пріоритетом Стратегії розвитку закладу освіти. Формування доброчесного академічного середовища забезпечується системною інтеграцією презентованих зовнішньої та внутрішньої нормативної бази та інноваційних освітніх механізмів. Результатом формування академічно доброчесного академічного середовища є підготовка кваліфікованих, відповідальних фахівців, стійких до викликів сучасного економічного середовища.

Annotation

The material highlights the experience of the cyclical commission of financial and economic disciplines of the VSP TEFC BNAU in forming a sustainable culture of academic integrity, which is identified as a key priority of the Strategy for the development of the educational institution. The formation of an honest academic

environment is ensured by the systemic integration of the presented external and internal regulatory framework and innovative educational mechanisms. The result of the formation of an academically virtuous academic environment is the training of qualified, responsible specialists who are resilient to the challenges of the modern economic environment.

Чесність – це перший розділ у книзі мудрості.

Томас Джефферсон

В епоху цифрових технологій, де інформація є ключовим ресурсом, а економічна діяльність вимагає високої довіри та етичності, академічна доброчесність стає не просто формальною вимогою, а основою професійної компетентності. Саме тому Відокремлений структурний підрозділ «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ» визначає формування сталої культури академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу однією із ключових цінностей Стратегії розвитку закладу освіти.

Цей пріоритет знаходить своє безпосереднє втілення як у філософії провадження освітньої діяльності та і в щоденній роботі, активно інтегруючи етичні норми та принципи в усі освітні аспекти. Адміністрація та педагогічні працівники коледжу активно впроваджують академічно доброчесне освітнє середовище. Основне кредо – віра у доброчесні принципи та їх дотримання невідривно пов'язане з основним завданням та метою: донесення принципів академічної доброчесності до освітянської спільноти.

Функціонування системи забезпечення академічної доброчесності у ВСП ТЕФК БНАУ першочергово передбачає використання зовнішньої та внутрішньої нормативно-правової бази як фундаментальної основи для встановлення чітких стандартів, процедур та механізмів контролю.

Зовнішню нормативно-правову базу становлять:

- Конституція України. Стаття 53 є основою для розвитку академічної доброчесності, адже гарантує: доступ до якісної освіти; свободу наукової творчості; захист авторських прав [1, стаття 53];

- Закон України «Про освіту». Зокрема Стаття 42 є ключовою у формуванні правових засад академічної доброчесності в освітньому процесі [2, стаття 42];

- Закон України «Про фахову передвищу освіту». Стаття 26, акцентує увагу на тому, що формування академічної доброчесності здобувачів освіти є одним із завдань закладу фахової передвищої освіти [3, стаття 26];

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», який встановлює норми щодо академічної доброчесності, дотримання яких є обов'язковим для наукових працівників та установ [4];

- Закон України «Про авторське право і суміжні права», яким регулюється захист немайнових та майнових прав на твори, а також суміжних прав. Він є ключовим нормативним актом у цій сфері, базується на Конституції України та Цивільному кодексі України [5] та інші.

Внутрішня нормативно - правова база з питань академічної доброчесності включає:

- Кодекс академічної доброчесності, який встановлює норми етичної поведінки, академічної доброчесності та професійного спілкування для педагогічних працівників і здобувачів освіти;

- Положення про академічну доброчесність, метою якого є впровадження принципів чесності та етичних цінностей у освітній і науковій діяльності коледжу, розвиток академічної культури серед педагогічних працівників і здобувачів освіти, а також попередження випадків порушення академічної доброчесності;

- Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науково-дослідних працях педагогічних працівників та студентів, яке спрямоване на формування та розвиток наукової та академічної етики у викладачів та здобувачів освіти шляхом виховання поваги до інтелектуальних

надбань суспільства, формування умінь коректної роботи із джерелами інформації та їх подальшого використання на засадах наукової етики.

Активними провідниками ідей доброчесності в закладі освіти є викладачі циклової комісії фінансово-економічних дисциплін, які у своїй роботі неухильно використовують такі механізми дієвої взаємодії в межах академічного середовища:

- запобігання академічному плагіату, через системну перевірку науково-дослідних робіт викладачів та здобувачів освіти (статей, тез, курсових робіт) за допомогою спеціалізованих програм, зокрема StrikePlagiarism;

- постійна співпраця з координатором технічної підтримки з питань перевірки робіт на плагіат, що реалізується через проведення бінарних лекцій, налагодження постійної комунікації та надання комплексних консультацій;

- прозорість наукових результатів через обов'язкове розміщення студентських та викладацьких робіт в Інституційному репозиторії для відкритого доступу та контролю оригінальності;

- колегіальний контроль - експертна оцінка та прийняття рішення про допуск курсових робіт до захисту на засіданнях циклової комісії;

- популяризація принципів академічної доброчесності через проведення різнопланових просвітницьких заходів, тренінгів, інтерактивних бесід;

- презентації діяльності викладачів циклової комісії та висвітлення інформації щодо академічної доброчесності на сайті коледжу та в соціальних мережах;

- проведення незалежного моніторингу дотримання академічної доброчесності та обов'язкове обговорення отриманих результатів на засіданнях комісії;

- підтримка культури постійного вдосконалення внутрішніх процедур та механізмів, формування доброчесного середовища.

В цикловій комісії робота зі здобувачами освіти розпочинається з формування стійкої мотивації, оскільки зацікавленість студента є потужним поштовхом до академічної доброчесності. Ця мотивація підтримується через

постійне удосконалення змісту освітньо-професійних програм за участі здобувачів освіти, формування переліку освітніх компонентів вільного вибору здобувачів фахової передвищої освіти із врахуванням пропозицій студентів, участь здобувачів освіти в колегіальних органах управління закладом освіти, застосування інноваційних методик викладання, прозорих критеріїв оцінювання та активну взаємодію з роботодавцями, що формує у студента свідомий вибір чесного навчання та відповідальність за прийняті рішення.

В ході такої співдії здобувачам освіти систематично доноситься загальна інформація про академічну доброчесність та відповідна законодавча база; негативні наслідки та відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності; заклик до свідомого самостійного навчання та неухильного дотримання встановлених правил академічного доброчесного освітнього середовища.

Динаміка заходів проведених на економічному відділенні коледжу в рамках популяризації дотримання принципів академічної доброчесності наведена на рисунку 1.

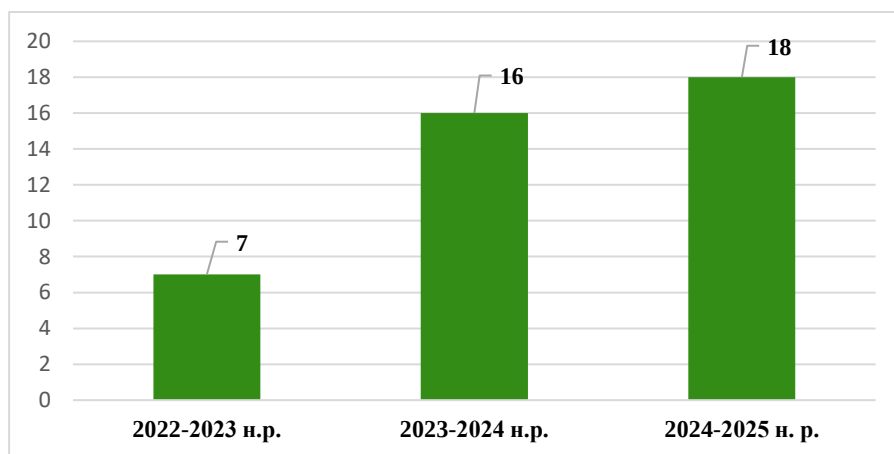

Рисунок 1. Кількість проведених заходів по академічній доброчесності на економічному відділенні ВСП ТЕФК БНАУ у 2022-2025 р.р.

Популяризація принципів академічної доброчесності охоплює всі ланки освітнього процесу починаючи з батьківських зборів на перших курсах, виховних годин, засідань органів студентського самоврядування і продовжується на заняттях, засіданнях предметних гуртків, під час проведення

параду вибірових дисциплін, при написанні науково-дослідних і курсових робіт, створенні освітніх проєктів та участі в конкурсах, інтернет-конференціях, інших заходах.

Важливим моментом є участь здобувачів освіти в моніторингових дослідженнях якості освіти Державною службою якості освіти України за участі ДУ «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти». Для студентів - це потужний каталізатор зміцнення впевненості у власних силах та прагнення до самовдосконалення, для викладачів - рушійна сила безперервного розвитку та неперервної самоосвіти.

Принципи академічної доброчесності активно популяризуються і через постійну рубрику «Запрошений гість» та гостьові лекції, де кожен спікер ділиться унікальністю свого бізнесу, доносить власні цінності та демонструє чесні, етичні способи ведення справи, що слугує потужним мотиваційним прикладом для студентської молоді.

Обсяг і якість інформованості студентів щодо академічної доброчесності перевіряється шляхом проведення відповідних опитувань, результати яких оприлюднюються на офіційному сайті коледжу в рубриці «Внутрішній моніторинг якості освіти» [6].

Питання «Що з наведеного нижче Ви вважаєте порушенням академічної доброчесності?»
(Можна обрати декілька варіантів)

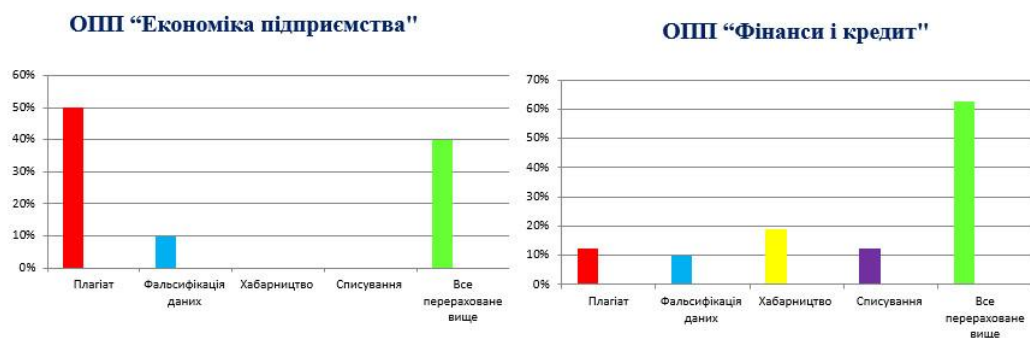

Рисунок 2. Відповіді здобувачів освіти під час опитування

Прикладом прозорого, мотивуючого та доброчесного освітнього середовища є сайт циклової комісії «FinExpert Hub - фінансово-економічний

простір професіоналів». Ця інноваційна платформа всебічно популяризує принципи академічної доброчесності та забезпечує високий рівень прозорості через публікацію портфоліо та досягнень викладачів циклової комісії (розділ «У кого ви будете навчатись» та «Наші досягнення»), звітів про результатів діяльності комісії, здобутків студентів (сторінка «Проекти», «Студентська творотека»), що сприяє чесному визнанню напрацювань та запобігає недоброчесним практикам. Інформація розділів «Бізнес та тренди», «Книжкова полиця» та використання практичних інструментів (фінансових калькуляторів) забезпечує студентів актуальними знаннями та підвищує їхню фінансову грамотність, що є критично важливим для формування відповідального фахівця, а окрема вкладка сайту «Академічна доброчесність» демонструє системний підхід викладачів до питання, що розглядається.

Дотримання правил академічної доброчесності безпосередньо формує у майбутніх фахівців ряд фундаментальних якостей: чесність, прозорість, етичність, які є життєво необхідні для майбутньої професійної діяльності, адже сприяють:

1. Виробленню довіри та професійної репутації - майбутні економісти, фінансисти, менеджери працюватимуть із чутливими даними, фінансовими ресурсами та стратегічними рішеннями. Репутація, заснована на чесності, прозорості, відповідальності, є критично важливою для кар'єрного успіху, довіри бізнес-спільноти.

2. Розвитку аналітичних навичок – самостійне виконання завдань, розрахунків, аналіз фінансової звітності, розробка бізнес-планів розвиває критичне мислення, навички збору та обробки даних, що є незамінними в економічній сфері. Списування чи плагіат фактично блокує цей розвиток.

3. Посиленню відповідальності перед законом - студенти повинні усвідомлювати, що порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат - використання чужих ідей, розробок, текстів без належного посилання та фальсифікація даних, мають не лише академічні, а й правові наслідки, що безпосередньо стосується законів про авторське право.

Формування академічно доброчесного студента - це спільна відповідальність і стратегічна інвестиція, яка гарантує, що випускники закладу освіти будуть не просто носіями знань, а кваліфікованими, відповідальними та чесними фахівцями, готовими до викликів сучасного економічного середовища. Ці якості є необхідними для успішної професійної діяльності у фінансово-економічній сфері, забезпечують стійкість розвитку кар'єри та довіру бізнес-спільноти.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.//Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Редакція від 01.01.2023. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
3. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 р. № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19/stru?dark=1>
4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. Набув чинності 01.01.2023 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
6. Сайт ВСП «Технологічно-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету». [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://tefc.in.ua/index.php/uk/>.
7. Вебсайт FinExpert Hub викладачів циклової комісії фінансово-економічних дисциплін ВСП ТЕФК БНАУ. [Електронний ресурс] - Режим доступу URL: <https://sites.google.com/view/finexpert-hub>.